

PRVNÍ
EPIŠTOLA OBECNÁ*
(svatého) Petra apoštola.

Epištola tato **k utvrzení v důvěrnosti** bratří těchto, že učení čisté přijali (níž 5, 12.), od svatého Petra psaná, zdržuje v sobě:

I. Dobrodiní Boží spasitelná, kteráž on vyvoleným svým:

1. Již učiniti ráčil, když je věrou, láskou a nadějí obdařil.
2. Kteréz v onom budoucím životě jim z milosti učiní. Kap. 1. od v. 3. až do v. 13.

II. Napomenutí potřebné všechněm těch dobrodiní Božích účastným ku povinnostem dvojím učiněné:

1. **K obecným**, kteréž všickni veřejně konati sou povinni:

1. K Bohu.
2. K svému svědomí.
3. K bližním. Kap. 1. od v. 13. až do v. 13. kap. 2.

2. **K obzvláštním**, kteréž konati mají:

1. Poddaní k svým vrchnostem.
2. Čeládky k svým hospodářům.
3. Manželé k sobě vespolek. Kap. 2. od v. 13. až do v. 8. kap. 3., odkudž se k vypisování povinností obecných navrácí.
4. Služebníci svaté církve k svým zborům.
5. Mládež k starším. Kap. 5. od v. 8., odkudž opět k předkládání povinností obecných se navrátiv, díkyčiněním a modlitbou epištolu zavřel.

Má kapitol 5.

*) viz titul epištoly svatého Jakuba.

EPIŠTOLA I.

I.

POZDRAVENÍ
ROZPTÝLENÝCH BRATRŮ.

I. *Titul epistolý této, zdržující v sobě to tré:* 1. Podpis: Kdo ji psal? A tu se pokládá: Jméno osoby, kteráž ji psala; jméno úřadu, kterýž ta osoba na sobě měla. 2. Nápis: Komu jest psána? Podlé těla bídným, jakožto rozptýleným; podlé ducha blahoslaveným, jakožto: Od Otce nebeského k spasení předzřízeným; skrze Ducha svatého obnoveným a od světa odděleným; krví Kristovou skrze víru očištěným. 3. Pozdravení laskavé. — II. Velmi pěkné duchovních dobrodiní Božích k vzdělání stálosti při těchto bratřích od svatého Petra vyprávění, t.: *Jedno:* Rodu nového, a tu souditi: 1. Co jest rod nový? Jest vnitř i zevnitř člověka etnostmi ozdobení. 2. Kdo znovu zplozuje? Otec nebeský. 3. Čím k tomu veden bývá? Svým milosrdenstvím. 4. Jak zplozuje? Skrze svého Ducha a slovo své. 5. Pro koho to činí? Pro Krista. 6. K jakému cíli? K věčnému životu, o němž se vypravuje: 1: Jaký jest? 2: Kde se bezpečně chová? 3: Komu a kdy dán býti má? v. 5. *Druhé* dobrodiní jest hojně Boží potěšení věřících v čas pokušení, když se na to hledí: 1. Že jsou kra-

KAPITOLA I.

Rozptýlených bratří milostně pozdraviv Petr svatý, 3. k rozvlažení i zažžení srdce jejich o nejdůstojnějším dědictví svatých slavně vypravuje, 13. aby tak v svatosti života snažně se rozhojňovali.

Petr, apoštol Ježíše Krista, příchozím rozptýleným¹ v Pontu, Galacii, Kapadocii, v Azii a v Bitynii;

2. Vyvoleným² podlé předzvědění³ Boha Otce v posvěcení Ducha svatého ku poslušnosti⁴ a skropení krví Ježíše Krista⁵; *milost vám a pokoj rozmnožen bud. *Gal. 1, 3. 2 Petr 1, 2.*

3. ⁶Požehnaný *Bůh a Otec⁷ Pána našeho Ježíše Krista, kterýžto podlé mnohého milosrdenství svého znovu zplodil nás⁸ v naději živou⁹ skrze vzkříšení Ježíše Krista z mrtvých¹⁰, *Efez. 1, 3.*

4. K dědictví neporušitelnému¹¹ a nepoškrvněnému¹² a neuvadlému¹³, kteréž se chová v nebesích¹⁴ vám,

5. Kterížto mocí Boží¹⁵ ostříhání býváte skrze víru k spasení, kteréž¹⁶ hotovo jest, aby zjeveno bylo v času posledním¹⁷;

6. ¹⁸V čemžto veselíte se, *maličko nyní (jestliže kdy potřebí¹⁹ jest) zkormoucení jsouce v rozličných pokušeních;

2 Kor. 4, 17. Níž 5, 10.

1) viz Jakub 1, 1. 2) t. k víře pravé, kteráž jest samých Božích vyvolených (2 Tes. 3, 2. Tit. 1, 1.), spasitelně povoláním. 3) t. podlé Božího uložení. Řím. 8, 29. Odkudž se zřetelně viděti může, že sám Bůh svým uložением jest dárcé a původ víry (Mat. 16, 17. Skut. 13, 48.) i jak se skutkové z Trojice svaté k našemu spasení vyplývající které osobě připisují. Nebo tuto apoštol připisuje Otci nebeskému vyvolení; Duchu svatému posvěcení, to jest srdci lidských osvěcení a znovu skrze slovo své zplození (Jan 17, 17.); Synu pak krví drahou vykopení neb skropení. 4) t. k víře, z níž pochází poslušnosti a život šlechetný. Žid. 11, 8. Podobně jinde víra nazývá se poslušností. Níž v. 22. Řím. 1, 5. Jiní: skrze poslušnosti, a slyší to na Kristovo dokonalé poslušnosti, skrze něž dostatečné jest ospravedlnění připraveno. Řím. 5, 19. 5) t. povolání ste k víře,

skrze niž srdce vaše docházejí krví Kristovou skropení neb očištění. Skut. 15, 9. 6) dobrořečení hodný. Viz 2 Kor. 1, 3. 7) viz Řím. 15, 6. 8) t. skrze Ducha svatého (Jan 3, 5.) a evanjelium čisté. Jak. 1, 18. 9) t. jistou, nepochybnou (Řím. 8, 24.) a lidská srdce pravým potěšením (Řím. 14, 17.), očerstvující neb obživující. V témž smyslu Kristus Pán sebe chlebem živým nazývati ráčí. Jan 6, 51. 10) t. obdařiv nás věrou takovou, že Kristus za hříchy naše umřel (1 Kor. 15, 3.) a pro ospravedlnění naše z mrtvých vstal (Řím. 4, 25.) i nového neb šlechetného života nám zasloužil. Řím. 6, 4. 11) t. kteréž-se nikdá nemůže rušiti, ješto častokrát hradové a města pevná se boří, zemětřesením se zsadí, od nepřátel dobyta a v přibytel draků jako onen Babylon obrácena bývají. Izai. 13, 21. 12) t. kteréž se nikdá nezohlední, ješto roucho i dosti drahé, jsuc ukátené a otrávené, nejednou omrzí. 13) t.

I.

S. PETRA.

POTĚŠENÍ
V SSOUŽENÍCH. tícká. 2. Ne vždycky, ale když potřeba, přicházejí. 3. Ne k zkažení, ale k zkušeni vzkládána bývají. 4. Užitek slavný přinášejí. *Třetí* dobrodini jest víra pravá, kterouž apoštol zveličuje tím: 1. Že ti bratři v Krista věřili, jehož nikdá neviděli. 2. Že ta víra mnoho dobrého při nich způsobila, t.: 1: Lásku. 2: Radost ducha, kteráž: Jazykem nemůže býti vypravena; z jisté naděje k životu věčnému svůj původ má. *Čtvrté* Boží dobrodini jest pokladů v Kristu složených skrze evanjelium zjevení, kteréž apoštol zveličuje: 1. Předkládáním toho, že k spasení přináležejí. 2. Ukazováním s některé částky rozdílu mezi proroky a těmi bratřimi, že t. což proroci pracně vystihnouti se snažovali, již tito z milosti Boží to sobě v známost uvedené měli. 3. Představováním před oči zvláštních prostředků, t. apoštolů, skrze něž jim ti pokladové zjevení byli. 4. Důstojností těch pokladů, na něž i ti andělé žádostivi jsou patřiti. III. Napomenutí všechném dobrodini těch Božích užívajícím ku pobožnosti učiněné, kteráž záleží: *Jedno*: V pravém v Bohu a milosti jeho doufání, a tu se ukazuje: 1. Kdo v něm má doufati? 2. Jak? 3. Proč? *Druhé*: Záleží v šlechetném před Bohem i lidmi obcování,

7. Aby ²⁰ zkušeni víry vaší, kteráž jest mnohem ²¹ dražší nežli zlato, jenž hyne, avšak se v ohni zkušuje, nalezeno bylo vám k chvále a ke cti i k slávě ²² při zjevení Ježíše Krista.

8. Kteréhožto neviděvše, milujete; *kteréhožto nyní nevidouce, avšak v něho věříce, veselíte se radostí nevymluvnou a oslavenou;

Jan 20, 29.

9. ²³ Docházejíce konce víry své, spasení duší svých;

10. O kterémžto spasení ²⁴ bedlivě přemýšlovali a je ²⁵ vystihati usilovali proroci, kteříž o té milosti, jenž se vám státi měla, prorokovali;

11. ²⁶ Vystihajíce to, na který aneb jaký čas ²⁷ mínil by ten, kterýž v nich byl, duch Kristův, ²⁸ předpovídající o utrpeních Kristových a ²⁹ o veliké slávě za tím jdoucí.

12. Kterýmžto zjeveno jest, že *ne sobě, ale nám tím přísluhovali³⁰, což jest vám nyní zvěstováno skrze ty, kteříž vám kazali evanjelium ³¹ v Duchu svatém seslaném s nebe, na kteréžto věci žádostivi jsou andělé patřiti³².

Jan 4, 38.

13. Protož³³ přepášíce bedra myslí své³⁴ a střízliví jsouce³⁵, dokonale ³⁶ doufajte v té milosti, ³⁷ kteráž vám ³⁸ dána bude při zjevení Ježíše Krista³⁹.

ne k nějakému jako strom a kvítek nestálému, ale na věky trvajícím. 14) nám. 15) jako nějakou vartou osazenou ostříhání býváte. 16) připraveno. 17) t. v tom, jehož všecko stvoření žádostivě očekává. Řím. 8, 25. Kol. 3, 3. 4. 18) v kterýchžto věcech. 19) z jakých potřeb někdy Bůh na své vyvolené pokušení vzkládá, viz toho vysvětlení Řím. 8, 28. 20) vyprubování. Viz Jak. 1, 3. 21) dražší nežli (jest zkušeni) zlata. Pěkně tu apoštol připodobňuje víru k zlatu a pokušení k ohni. 22) v den, t. příchodu Kristova k soudu. 23) dosahující cíle, mzdy; t. života věčného, jenž jest cíl a jako mzda víry pravé. 24) vyhledáti. 25) zpytovat. 26) zpytující, vyhledávající toho; t. snažující se tomu vyrozuměti. 27) Ř. vysvětlil by. 28) Ř. předosvědčující. 29) Ř. o těch slávách. Mluví pak jako

o mnohých slávách pro ukázaní velikosti a dokonalosti té Kristovy slávy. 30) t. prorokování o tom. 31) skrze Ducha svatého; t. jsouce k tomu hojnými Duchu svatého dary obdařeni. Skut. 2, 4. 32) t. jako tam někdy u figuře oni cherubínové do archy. Exod. 25, 19. Jsouť pak žádostivi do těch věci andělé patřiti, proto že se v přípravě našeho spasení stkví veliká Boží moc, moudrost, dobrota i spravedlnost. Efez. 3, 10. 33) t. poněvadž se vám dědictví v nebi chová. Vjř v. 5. 34) t. mysl svou při Bohu ustavice a všecko, což by vám při spasení překážku činilo, s cesty složice. Viz Luk. 12, 35. 35) viz 1 Tes. 5, 6. 36) t. cele a upřímně. 37) t. v tom nebeském dědictví, kteréž vám Bůh z milosti dáti ráčí. 38) donešena bude. 39) t. k soudu. Vjř v. 7. Aneb: kteráž se vám donáší při zjevení Ježíše

EPIŠTOLA I.

I.

NAPOMENUTÍ k němuž slouží: 1. Vlastnost povolných Božích synů. 2. Povědomost vůle Božské, kterýž jich v slepotě nenechal, ale osvětil. 3. Příklad Boha samého, hříchy v ošklivosti majícího a mezi samými posvěcenými přebývajícího, v. 15. 4. Soud poslední, na němž spravedlivá odplata pobožným i bezbožným dána bude. 5. Kratičkost zdejšího života. 6. Povinnost lidí draze koupených, jimž ukazuje: Jaká mzda za ně dána? Z čeho sou vykoupeni? Od koho? Kdy? K komu to vykoupení přináleží? *Třetí*: Ta pobožnost záleží v milování bližních, o němž vypravuje: 1. Jaké býti má? Upřímé. 2. Co nás k němu ponouká? 1: Cíl našeho v Kristu očistění. 2: Rod nový z Ducha svatého a evangelium svatého původ mající, kteréžto evangelium jest

14. Jakožto synové ⁴⁰poslušní, nepřirovnávající se prvním ⁴¹neznámosti své žádostem;

15. Ale jakž ten, kterýž vás povolal svatý jest, i vy svatí ⁴²ve všem obcování buďte.

16. ⁴³Jakož napsáno jest: *Svatí buďte; nebo já svatý jsem.

Lev. 11, 44. Item 19, 2.

17. A poněvadž Otcem nazýváte ⁴⁴toho, *kterýž bez přijímání osob soudí vedlé skutků jednoho každého, ⁴⁵viztež, abyšte v bázni čas svého zde ⁴⁶putování konali;

Deut. 10, 17.

18. Věduce*, že ne porušitedlnými věcmi, stříbrem neb zlatem, ⁴⁷vykoupeni ste z marného svého obcování ⁴⁸toho od otců ⁴⁹vydaného;

Mar. 10, 45.

19. Ale drahou krví jakožto Beránka ⁵⁰nevinného a nepoškrveného, Krista;

20. ⁵¹Předzvěděného zajisté před ustanovením světa, zjeveného ⁵²pak v časech posledních ⁵³pro vás ⁵⁴,

21. Kteríž skrze něho ⁵⁵věříte v Boha, jenž jej vzkřísil z mrtvých a dal jemu slávu, aby víra vaše a naděje byla v Bohu.

22. Poněvadž duše své ⁵⁶očistili ste poslušenstvím pravdy ⁵⁷skrze Ducha svatého, k milování neošemetnému bratrstva ⁵⁸; z čistého tedy srdce, jedni druhé milujte ⁵⁹snažně.

23. *Znovu ⁶⁰zrozeni jsouce ne z porušitedlného semene, ale

Krista; t. když se vám Kristus skrze slovo své zjevuje. 40) Ř. poslušenství. 41) dokudž ste neznali; t. nepotolujice svým zlým žádostem, jakož ste činili prvé, než ste Krista poznali. Podobně nřž 4, 3. 42) t. Bohu oddaní a posvěcení. Luk. 1, 75. Efez. 1, 4. 43) nebo: proto že. 44) t. jestliže jeho synové v pravdě býti i slouti chcete. Podobně Jakub 2, 7. 45) konejtež. 46) podružství, na čas pobytí. 47) vyplacení. 48) t. i z strany náboženství i z strany života, odkudž se vidí, že to všecko, v čemž oni spasení zakládali, prvé nežli Krista věrou přijali, netoliko Boha s nimi nemířilo, ale naprosto hříchem bylo. 49) ustanoveného; t. vám přirozeného a od předků vašich zlým příkladem stvzeného, anobřž v mnohé částe rozmnoženého, od vás pak následováním přijatého i schváleného. Skut. 7, 51. Mluví pak apoštol o těch otcích, od jejichž ustanovení Bůh vystřihá. Ezech. 20, 18. Žalm 78, 8. 50) bez úhony; t. jakožto toho, kterýž se

onoho beránka figurného, ne nějakého slepého, kulhavého, prašivého, ale úhony nemajícího, pravdou býti ukázal (Exod. 12, 5.) a hřích světa sňal. Jan 1, 29. Odkudž se vidí dostatečnost krve Kristovy k shlazení hříchů, poněvadž netoliko jest krev člověka svatého, ale také Syna Božího jednorozeného. Skut. 20, 28. 51) předzřízeného; t. k tomu, aby se u vůni sladkosti za hříchy naše obětoval. Velikáť se tu milost Boží spatruje, že prvé nežli neduh, to jest hřích, nás obklíčil, on lékaře duší našich nám obmyslil, tak jako i podlé těla to učinil, že dříve nežli pro hříchy naše nemoci na nás dopustil, bylinkám moc hojitedlnou přistvořil. 52) t. v těle přirození našeho. 1 Tim. 3, 16. 53) t. k skonání světa se chýlících a od Boha Otce k tomu oddělených. Gal. 4, 4. 54) viz Žid. 11, 40. 55) t. z zasloužení a obdarování jeho, věrou obdařeni ste. 56) očisťujte. 57) t. věrou, kteráž se na čisté pravdě evangelium zakládá a

II.

S. PETRA.

MILOVÁNÍ důstojné, nebo: Věřící ke všemu dobrému a tak i k lásce obživuje; užitek BRATRSTVA. jeho na věky trvá, jakž toho svědectvím prorockým apoštol potvrzuje.

I. Služba opět učiněná všechněm křesťanům k šlechetnému životu, kterýž záleží: 1. V utíkání vad škodlivých, z nichž se nejedny tu vyčítají. 2. V zrůstu u víře a z ní v věcech chvalitebných, jako jest: 1: Pilné Božího slova poslouchání, k čemuž apoštol slouží: Ušlechtilým podobenstvím, v. 2.; sladkostí evangelium svatého, dobroty Božské nám poskytujícího. 2: Věc dobrá jest hojněji s Kristem skrze víru se spojování a na něm vzdělávání, k čemuž věřící ponouká: začátek dobrý v přístupu k Kristu učiněný, v němž povinni jsou růsti a nehnouti; důstojnost Kristova, na němž sou založeni. 3: Věci dobrou jsou oběti,

z neporušitelného, totiž ⁶¹skrze živé ⁶²slovo Boží a zůstávající na věky. *Jak. 1, 18.*

24. *Nebo všeliké tělo jest jako tráva a všeliká ⁶³sláva člověka jako květ trávy. Usvadla tráva a květ její spadl; *Jak. 1, 10, 11.*

25. *Ale slovo Páně ⁶⁴zůstává na věky. Totof pak jest to slovo, kteréž zvěstováno jest vám. *Izai. 40, 8. Mat. 24, 35.*

KAPITOLA III.

K opravdovému se vzdělávání na výborném uhelném kamenu Kristu, II. k zdržování se od žádostí tělesných, ku poddanosti vrchnostem 19. i k svatě trpělivosti 22. a tak k následování Krista Pána pilně napomíná svatý Petr.

Protož ¹*složice všelikou zlost a všelikou lest a pokrytství a ²závist i všecka utrhaní, *Efez. 4, 22.*

2. Jakožto nyní ³zrozená nemluvnátka ⁴mléka beze lsti, Božího slova, žádostivi buďte, abyšte jím rostli ⁵;

3. *Jestliže však okusili ste ⁶, kterak ⁷dobrotivý jest Pán. *Žalm 34, 9.*

4. K kterémužto přistupujete, k kameni živému, od lidí zajisté ⁸zavrženému ale od Boha vyvolenému a ⁹drahému;

ji poslouchá. 58) t. domácích víry. Gal. 6, 10. 59) velice, horlivě. 60) zplození. 61) skrze slovo Boha živého a zůstávajícího na věky. 62) t. lidí věřící poskytnutím milosti a lásky Boží mocně obživující. Jan 5, 25. Podobně výš v. 4. nazval naději živou. 63) viz Izai. 40, 6. 64) t. čehož dobrého člověk pobožný z slýchání slova Božského nabude. Nebo sic i služby v církvi zřizované k cíli svému doběhnou. 1 Kor. 13, 8.

1) t. poněvadž ste znovu zrozeni. Výš 1, 23. 2) nepřiznání. 3) zplození; t. jakožto lidé vnitř i zevněž Duchem svatým obnovení a noví učení. Podobně Mat. 18, 3. Pěkně pak v podobnosti tomto apoštol přirovnává: 1. Lidé znovu narození k dětem. 2. Horlivé poslouchání Božího slova k žádostivému od těch dítek prs požívání. 3. Slovo Boží k mléku. 4. Prospěch u víře a v ctnostech k zrůstu těla. K tomu pak ctnému obcování sloužití mělo těm bratřím to: 1. Že znovu narození a tak silou k té svatě práci od Boha obdařeni byli, v. 2. 2. Že veliké dobrotivosti Kristovy v jeho slovu Božském okusili, v. 3.

3. Že se užitečně na Krista vzdělávati a dobře pracovati počali; protož v tom prospívati a nehnouti povinni byli, v. 4. 4. Že k tomu cíli z slepoty k známosti Krista přišli, aby jsouce kněží, oběti Bohu obětovávali; jsouce králové, nad hříchy panovali a tak jsouce lid zvláštní, Bohu sloužili, v. 5., 9., 10. 5. Že dobří skutkové, z víry činění, pro Krista jsou Bohu příjemní, v. 5. 6. Že Boží vyvolení jsou obyvatelé království nebeského; protož nenáleží se jim na světě sobiti a v rozkošech těla povolovati, ale k své vlasti pospíchat, v. 11. 7. Že hříchové proti duši bojují a kteréž koli nekající lidi přemohou, ty všecky na zatracení přivozují, v. 11. 8. Že pomluvači bývají šlechetným obcováním pobožných zahanbeni a někteří získáni, v. 12. 4) rozumného (a) beze lsti mléka žádostivi buďte; t. kteréž vyvoleným Božím rozum dáva (Žalm 19, 8.) a srdcem rozumným, náležitou však sprostností ozdobeným přijímáno býti má. Mat. 10, 16. 5) t. u víře a šlechetném životě. Podobně Efez. 4, 15. 6) t. v učení jeho čistém. 7) dobrý. 8) pohrdnutému. 9) vzác-

POHOSTINNOST NÁŠE. k jejichž obětování jim pomoc činí: posvěcení jich k tomu za kněží duchovní; užitečnost té práce, že t. nebude marná, ale pro Krista Bohu vzácná; vzácnost opět základu, na němž sou v chrám vzdělání; užitek věčného života z víry jdoucí. 4: Věc chvalitebná jest vystříhání se pohoršení z protiventství a řídkosti vyvolených jdoucího, nebo: To protiventství a ta řídkost není nová, ale dávno předpověděná; nepřítelé svou zlostí nic proti Kristu nesvedou; kdož sobě pohoršení na něm zbírají, sami sobě škodí; Bůh zamítáje mnohé, spravedlivě to činí. 5: Věc dobrá jest vděčnost darů Božích a k té vyvolené pobízi: čest jim daná a čtyřmi tituly tu obsažená; cíl, pro nějž jim ta milost jest učiněna; ohlédání se na svůj předešlý způsob žalostný a nyní v Kristu potěšený. 6: Věc dobrá jest, dokazování svého křesťanství a to: Předně: Ošklivením sobě hříchů, k čemuž pobožné vede: kratičkost jejich života; škoda z hříchů jdoucí preveliká. Potom: Odíváním se ctnostmi svatými, nebo tak pobožní: 1. Do-

5. I vy, jakožto kamení živé, ¹⁰vzdělávejte se * v dům duchovní, kněžstvo svaté, k obětování duchovních ¹¹obětí, ¹²vzácných Bohu skrze Jezukrista. *Izai. 28, 16. Řím. 9, 33.*

6. A protož ¹³praví Písmo: Aj, zakládámť na Sionu kámen ¹⁴úhelný, vybraný, drahý; a v kterýž kdo koli věří, nikoli nebude zahanben ¹⁵.

7. Vám tedy věřícím jest ¹⁶poctivost; ale ¹⁷nepovolným kámen, kterýž zavrhlí ti, jenž stavěli, tent jest učiněn ¹⁸v hlavu úhelní a kámen úrazu ¹⁹ a skála pohoršení;

8. Totiž těm, jenž se urážejí na slovu ²⁰, nepovolní jsouce, k čemuž i odloženi sou ²¹.

9. *Ale vy jste ²²rod vyvolený ²³, královské kněžstvo ²⁴, národ svatý, lid ²⁵dobytý, abyšte zvěstovali ctnosti ²⁶ toho, kterýž vás povolal ze tmy ²⁷ v předivné světlo ²⁸ své. *Exod. 19, 5. 6.*

10. *Kteríž ste někdy ani lidem nebyli ²⁹, nyní pak jste lid Boží, kteríž ste někdy byli nedošli milosrdenství, nyní pak ste došli milosrdenství. *Řím. 9, 25.*

3. *Učedle po velikouci.* 11. Nejmilejší, ³⁰prosímť vás, abyšte jakožto ³¹příchozí a pohostinní zdržovali se od tělesných žádostí ³², kteréž rytěrují proti duši ³³.

12. *Obcování své mezi pohany majíce dobré, †aby místo toho,

němu. 10) vzdělávejte. 11) zápalů. 12) přitěmňujících. Které jsou to oběti, viz Řím. 12, 1. Žid. 13, 15. 13) stojí napsáno v Písmě. Ř. zdržuje v sobě Písmo. 14) gruntovní. 15) viz Řím. 10, 11. 16) drahý. 17) nevěřícím; t. o nevěřících a zarytých jest to povědino, což se hned dále předkládá. 18) hlavou úhlu, t. ačkoli mnozí Pána Krista zamítali, avšak nic nesvedli, nýbrž on k veliké důstojnosti přišel a jsa jako nějaký velmi pevný kámen v rohu úhlu položen, vyvolený, z pokolení Judského a Izraelského nýbrž i z pohanů pošle, jako dvojce stavení v jedno spojití ráčil. Efez. 2, 14. Žalm 118, 22. Mat. 21, 42. 19) t. na němž se budou urážeti a jeho pomsty na sebe uvozovati. Podob. Zach. 12, 3. Luk. 2, 34. 20) t. na evangelium svatém. Co pak sobě nejedni za příčinu berou, aby se na Kristu a jeho učení uráželi, viz toho vysvět-

lení Mat. 11, 6. 21) t. podle spravedlivých Božích soudů. Podob. Přisl. 16, 4. Řím. 9, 17. Judas v. 4. 22) rodina. 23) t. od Boha k životu věčnému. 24) t. důstojné a zvláštní, jakéž věci královské bývají (viz Exod. 19, 6.), anobřz jste duchovní králové (Zjev. 1, 6. Item 5, 10.) a s Kristem nebeského království spolu dědicové. Řím. 8, 17. 25) Ř. k dobytí neb k přivlastnění; t. kterýž sobě Bůh jako zvláštní klenot přivlastnil a osobil. 26) t. moc, moudrost, dobrotu, milosrdenství i spravedlnost. 27) t. z slepoty hříchů a bludů. Podobně Skut. 26, 18. Kolos. 1, 13. 28) t. k spasitelné známosti Pána Boha. Jan 17, 3. 29) t. byvše pro hříchy své sem i tam rozptýleni a jako tělo nějaké roztrháni. 30) napomínámť. 31) podruzi, přespolní; t. ne tu na světě duchem osedlí, ale k vlasti nebeské jdoucí. Podobně Žalm 119, 19. 32) o nichž viz Gal.

II.

S. PETRA.

POHOSTINNOST NÁŠE. brou pověst před nepřátely zachovají. 2. Mnohé z nich, požehná-li Bůh, získají. — II. Povinnosti, kteréž zejména k některým osobám konány býti mají, t.: *Jedno*: Od poddaných k vrchnostem nižším i vyšším a to proto, že: 1. Bůh jest původem vrchnosti. 2. Neposlušní trestání od Boha i od vrchnosti na sebe uvozuji. 3. Povolní chválu i ochranu mívají. 4. Utrhačům (kteříž na pobožné to sčítají, že se z poddanosti vrchnostem vytahují) etným životem a poddaností pobožných ústa zacpána bývají, v. 15. 5. Svoboda skrze Krista způsobená z poddanosti lidí nevynímá; protož každý své povinnosti k sobě rovným, k vyšším i k nejvyššímu, t. k Bohu konati má, v. 16. *Druhé*: K hospodářům od čeládek, jimž apoštol ukazuje: 1. Co jsou jim povinni? 2. Čím sobě a zvláště u hospodářů křivdu činících službu osladčovatí mají? 1: Odplatou Boží, kteráž jim dána bude, když by pro Boha i netrefným hospodářům věrně sloužili. 2: Původem i cílem těch utrpení, že t. od Boha pro zkušeni jich na ně vzkládána bývají. 3: Příkladem trpělivosti Kristovy, a tu souditi náleží, podlé čeho příklad Kristův k trpělivosti nám sloužiti má: *Jedno*: Když se hledí na to: Kdo jest on a kdo jsme my?

kdež utrhají vám, jako zločincům, ³⁴dobré skutky vaše spatřující, velebili Boha v den navštívení ³⁵. **Filip. 2, 15. †Mat. 5, 16. Níž 3, 16.*

13. Poddáni tedy buďte všelikému lidskému ³⁶zřízení pro Pána ³⁷: buďte králi, jako ³⁸nejvyššímu;

14. Buďte ³⁹vládařům, jako od něho poslaným ku pomstě zle činících a k chvále dobře činících.

15. Nebo tak jest vůle Boží, abyšτε dobře činíce, ⁴⁰zacpali ústa nemoudrých lidí z neznámosti vám utrhačících.

16. Buďtež jako svobodní, však ne jako zástěru majíce své zlosti svobodu; ale jakožto služebníci Boží.

17. *Všecky ctěte; bratrstvo milujte; Boha se bojte; krále v poctivosti mějte. *Řím. 12, 10.*

18. *⁴¹Služebníci poddáni buďte ve vši ⁴²bázni ⁴³pánům, netoliko dobrým a ⁴⁴mírným, ale i zlým. *Efez. 6, 5.*

19. Nebo toť jest ⁴⁵milé, jestliže kdo pro svědomí Boží ⁴⁶snáší ⁴⁷zámutky, trpě ⁴⁸bez viny.

20. Nebo jaká jest chvála, byšτε pak i snášeli pohlavkování, ⁴⁹hřešíce? *Ale jestliže dobře činíce a bez viny trpíce, snášíte, toť jest milé před Bohem. *Mat. 5, 10. Luk. 6, 22.*

21. Nebo i k tomu povolání ste, jako i Kristus trpěl ⁵⁰za nás, ^{2. Nedele} nám pozůstaviv příklad, abyšτε následovali šlepečí jeho. ^{po velikonoce.}

5, 19. 33) t. ačkoli tělu jsou velmi slibné, avšak duši, za níž směna všeho světa dána býti nemůže (Mat. 16, 26.), náramně jako jed škodí a ji tráví. Podob. Jak. 4, 1. 34) po skutcích dobrých (o vás) soudíce, z dobrých skutků (vašich, kteréž by) spatřovali; t. ctné obcování vaše rozvažující. Odkudž se vidí, že lepší obrany proti nepřátelům pravdy čisté není, jako když se vyvolení Boží více životem šlechetným, nežli jazykem samým hájiti mohou (podobně níž 3, 16.), a jistě pokudž ten meč, to jest život příkladný, křesťané v rukou měli, potud nepřátelé přemáhání byli; ale jakž pobožnosti se pustili a hojností řeči hájiti se počali, hned klesli a čistou Boží pravdu v porouhání nepřátelům dali. 35) t. když by je Pán Bůh také k sobě

obrátil, navštívě je Duchem svým. O takovém navštívení mluví Luk. 1, 68. Item 19, 44. 36) Ř. stvoření; t. vrchnostem skrze lidi od Boha zřízeným. Nazývá pak vrchnost stvořením podle vlastnosti toho jazyku, jimž psal, jakž se i latině říká: Creare consules. 37) t. proto, abyšτε Boha ctili v řádu od něho vyměřeném. 38) vyvýšenému, t. císaři. 39) vývodům, hejtmanům. 40) zahanbili, skrotili nemoudrých lidí neznámosti. 41) čeledínové, čeládky. 42) viz Efez. 6, 5. 43) hospodářům. 44) přívětivým, dobrotivým, ale i ulcrutným, netrefným. 45) Ř. milost; t. před Bohem milé a vzácné. Tak níž v. 20. 46) t. pro čistou Boží poctu z svědomí dobrého konanou a proto, že by něčeho zlého k vůli svým pánům proti svědomí činiti nechtěl,

SLUŽBA *Druhé:* Jaký jest on a jací sme my z svého přirození? *Třetí:* Co on a v jakém způsobu, moha se pomstít, snášel, v. 23. *Čtvrté:* Co tím utrpením dobrého nám zasloužil? 1. Hříchů odpuštění. 2. Rodu nového neb síly k konání spravedlnosti. 3. Věčného spasení.

I. *Naučení dané manželům:* Nejprvé: Manželkám, aby: 1. Mužům svým, i nejednomyslným u víře, ve všem dobrém poddány byly. 2. Mužů se ostýchaly a jich nehněvaly. 3. Šlechtně se chovaly. 4. Náležitý oděv nesly. 5. Zanechají fukání, mír a pokoj obmý-

22. *Kterýž hříchu nečinil, aniž jest lest nalezena v ústech jeho.

Izai. 53, 9.

23. Kterýžto ⁵¹když mu zlořečili, nezlořečil zase; trpěv, nehrozil; ale poroučel křivdy tomu, jenž spravedlivě soudí⁵².

24. *Kterýžto hříchy naše na svém těle sám vnesl na dřevo⁵³, abychom ⁵⁴hříchům zemrouce, spravedlivosti⁵⁵ živi byli, jehož zsinalostí uzdraveni ste⁵⁶.

Izai. 53, 5.

25. Nebo ste byli jako ovce bloudící; ale nyní obrácení ste ku pastýři a ⁵⁷biskupu duší svých.

KAPITOLA III.

Vyučuje Petr svatý, kterak by se manželky pobožně, šlechtně a poslušně k manželům svým miti měly 3. i čím se ozdobovati; 7. též i muži uměním Božím, 8. nýbrž všickni vyvolení jednomyslností, láskou, milostivostí, 14. udatností i trpělivostí aby se stkvěli, jakž sluší na pravé věčného života dědice.

Měť* podobně¹ i ženy buďte poddané mužům svým, aby, byť pak kteří i ²nevěřili slovu, skrze pobožné obcování žen bez slova získáni byli³,

Efez. 5, 22.

2. Spatřujice v bázni ⁴svaté vaše obcování.

3. *Kterýchžto ozdoba budiž ne ta zevnitřní v zpletání vlasů a províjení zlatem aneb v odívání ⁵plášťů;

1 Tim. 2, 9. Tit. 2, 3.

4. Ale ten skrytý ⁶srdce člověk, záležející v neporušitedlnosti⁷ krotkého a pokojného ducha, kterýžto před obličejem Božím velmi drahý jest⁸.

v povinnostech pak svých svědomím se vázal, aby vytahováním se z poslušnosti svým předloženým Boha neurazil. Kolos. 3, 22. 47) *trápení, těžkosti.* 48) *nespravedlivě.* 49) *zasloužíce sobě toho.* 50) *za vás, vám pozůstaviv příklad.* 51) *uháněn jsa.* 52) *t. Bohu.* A protož jako by řekl: Vy utištění a obzvláště věrní čeledínové, také tak číte; vy pak nemilosrdní hospodáři toho soudce, jenž se nic na osoby neohlédá, hrozně se lekejte. Efez. 6, 9. 53) *t. za hříchy naše dosti učinil, když, jakž tam u figuře za hříchy na oltář obět přinášeli, i on tělo své na kříži obětoval. Protož by každý jeho trpělivosti rád následovati měl. Podob. 2 Kor. 5, 21. Kolos. 2, 14. 54) hříchů se zhostíce. Podobně Řím. 6, 2. 7. 55) t. Bohu k vůli. Řím. 6, 11. 56) t. k věčnému životu přivedení. Náležit vám tedy jakož jiným věřícím tak obzvláště čeládkám věrným od pánů*

neb hospodářů ukrutných a bezbožných nespravedlivě ubitým, zraněným, modřiny, šrámy a zsinalostí na svém těle majícím, tím se potěšovati a ku podnikání modřin a zsinalostí ponoukati. 57) *ochránci, opatřitelé.*

1) *t. jako poddaní svým vrchnostem (výš 2, 13.) a čeládky hospodářům svým, jakkoli v náboženství nejednomyslným a netrefným. Výš 2, 18. 2) nebyli poslušni slova, t. Božího neb evangelium svatého. 3) t. k oblíbení čistého učení naklonění. Nebo sic jinak víra pravá ne z života lidského jakkoli příkladného, ale z slova Božího svůj původ i zrůst má. Řím. 10, 17. 4) *Ř. čistotné, čisté.* 5) *plášťů ozdobných, nádherných.* 6) *srdečný, vnitřní; t. kterýž v srdci své místo má a po zevnitřních skutcích se pronáší. Podobně svatý Pavel o dvojím člověku píše. Řím. 6, 6. Item 7, 22. 2 Kor. 4, 16. 7) t. v neporušitedlné okrase, kteráž jest nejkraší nade všechna drahá**

III.

S. PETRA.

OBEČNÉ šlely. 6. K manželům svým i v řeči se uctivě měly. 7. Dobrých skutků pilny NAUCENÍ. byly a o dām věrně i bez nucení od manželů pečovaly a summou v Boha doufali. *Druhé:* Mužům, jimž velí, aby s manželkami svými pěkně nakládali a o ně pečovali, nebo: 1. Větším rozumem nad ženy sou obdařeni. 2. Ženy jsou z přirození nestatečné. 3. Jsou v Kristu mužům rovné. 4. Modlitby od manželů i manželek z víry činěné tak budou Bohu příjemné. — II. Napomenutí opět všechněm křesťanům vůbec ke dvěma ctnostem učiněné: *Jedno:* K svornosti v učení i v obcování, k níž napomáhají dvoje věci: 1. Vnitřní, totiž: Srdce bíd čitelné; láska upřímá; milosrdenství slovem i skutkem prokazování. 2. Zevnitřní, jako jest: Dobrotivost neb přívětivost k bližním, dobrého i nepřátelům žádání a činění, nad nimi se nevymstívání a jazyka svého i jiných oudů skrocování; k čemuž nám apoštol slouží: 1: Příkladem Otce nebeského, kterýž nám nezlořečil, ale v požeňnaném Synu svém požeňnal i k dědictví života věčného povolal. 2: Světlymi Písmy svatými. 3: Ochranou a přítomností Božskou, v. 12. 4: Užitek, kterýž při nepřátelích způsoben bude, že t. dobrotivostí budou oblomeni, aby nám neškodili, v. 13. 5: Od-

5. Tak zajisté někdy i ony svaté ženy, kteréž naději měly v Bohu, ozdobovaly se, poddány byvše⁹ mužům svým;

6. Jako *Sára poslušna byla Abrahama, pánem jej nazývající, jejížto vy jste dcerky¹⁰, dobře činíce¹¹ a nebojíce se žádného přestrašení.

Gen. 18, 12.

7. *Těž podobně i muži spolu s nimi bydlíce¹² podle umění, jakožto mdlejšímu osudí ženskému udělující cti; jakožto i[†] spolu¹³ dědičkám života milosti¹⁴, aby modlitby vaše neměly překážky.

**1 Kor. 7, 3. † Gal. 3, 28.*

8. A¹⁵ tak summou všickni buďte jednomyslní, jedni druhých bíd⁵ *šedile* čitelní, bratrstva milovníci, milosrdní,¹⁶ dobrotiví;

9. *Neodplacující zlého za zlé, ani¹⁷ zlořečenství za zlořečenství,¹⁸ *po* *sv. Čojici.* ale¹⁸ raději dobrořečíte¹⁹; věduce, že ste k tomu povoláni, abyšte²⁰ požeňnaní dědičně obdrželi;

Přisl. 20, 22.

10. *Nebo kdož chce milovati život²¹ a viděti dny dobré,²² skro-cujž jazyk svůj od zlého a²³ ústa jeho ať nemluví lsti; *Žalm 34, 13.*

11. Uchyl se od zlého a čin dobrého; hledej pokoje a stíhej jej²⁴.

12. Nebo oči Páně²⁵ obrácené sou na spravedlivé a uši jeho k prosbám jejich; ale zůřivý obličej Páně na ty, kteříž činí zlé věci.

13. A kdo jest ješto by vám²⁶ zle učinil, jestliže budete následovníci dobrého?

kamení i zlato. 8) t. ačkoli svět převrácený málo sobě těch ctností váží, avšak vy na tom dosti mějte, že podle Božího soudu spravedlivého jsou velmi drahé a veliké. 9) vlastním mužům, manželům. 10) t. toho jistým znamením dokážete, že v pravdě její dcerky jste, když budete skutky milosrdné činiti a pilně hospodynití. Podob. Jan 15, 8. 11) t. v Bohu cele doufající a tomu na mysl sobě vstoupili nedadouce, že by sobě vás nic manželé nevážili, kdybyste se za časté jim neze-přely aneb v domě nebourily. 12) jakž sluší na rozumné; t. ne jako Krista neznající, ale jako v Kristu osvícení a rozumem dospělejší nežli pohlaví druhé obdařeni. 13) dědicové. 14) t. života věčného, kterýž z milosti Boží dán bude. 15) naposledy. 16) přátelští, při-

větiví. 17) hanění. 18) Ř. na odpor. 19) t. všeho dobrého jim na Pánu Bohu žádající i podle nejvyšší možnosti jim, jako Jozef svým bratřím (Gen. 50, 20.), David Saulovi (1 Král. 24, 4. atd.), Elizeus vojsku Syrskému (4 Král. 6, 22.), dobře činíce. Podob. Mat. 5, 44. 20) dobrořečení; t. věčný život a všechno dobré z požeňnaní Božího původ mající; protož tedy skrze rozličná pokušení k němu krádejte. Skut. 14, 22. 21) t. pohodlný život na světě vésti a věčného života dosáhnouti. Nebo sic jinak člověk jazykem svým jedovatým (Jak. 3, 8.) i smrti se domluvíti může. Přisl. 18, 21. 22) spokojuj. 23) rty. 24) t. byť ho pak jiní dáti nechtěli, tedy ty i s svou časnou škodou všelijak jej obmýšlej. Řím. 12, 18. 25) t. veselé, litošivé a ochrany plné. 26) uškodil.

KRISTOVO platou hojnou, jestliže by kdo bez viny trpěl. *Druhé:* K stálosti a udatnosti ducha v dobrém, a to: *Předně:* Z strany přídržení se Boha a jeho pravdy UTRPENÍ. s dobrou myslí vyznávání i zastávání. *Potom:* Z strany šlechtného obcování a dobrého svědomí i snášením protivensství ostříhání, k čemuž nás ponouká: 1. Sláva Boží a nepřítel zahanbení, některých pak získání. 2. Původ těch utrpení, že t. z vůle Boží pro zkušeni přicházejí. 3. Příklad trpělivosti Kristovy, kterouž apoštol osladčuje a zveličuje tím, že: 1. Jediným utrpením dosti učinil. 2: Bez viny pro hříchy naše a ne pro své trpěl. 3: Života věčného tím zasloužil. 4: Toliko na těle a duši ku příkladu svým vyvoleným trpěl. 5: To své tělo mocí Božství svého k cíli přeradostnému obživil. — III. Obnovení opět dobrodiní skrze Krista Pána učiněných: *Jedno:* Prvnímu světu, že totiž: 1. Skrze

14. * Ale kdybyšte pak i trpěli pro spravedlnost, blahoslavení jste; † strachu pak jejich nebojte se²⁷, ani se²⁸ kormuťte;

* *Výš 2, 20. Mat. 5, 10. † Izai. 8, 12. Mat. 10, 26.*

15. Ale Pána Boha posvěcujte²⁹ v svých srdcích. Hotovi pak buďte vždycky³⁰ k vydání počtu, ³¹všelikému kdož by od vás požádal zprávy z naděje té, kteráž jest v vás a to s tichostí a ³²s bázni,

16. Majíce dobré svědomí³³, * aby³⁴ za to, že ³⁵utrhají vám jako zločincům, zahanbeni byli ti, kteříž hanějí vaše ctné v Kristu obcování.

Výš 2, 12.

17. Lépeť jest zajisté, abyšte dobře činíce, ³⁶líbilo-li by se tak vůli Boží, trpěli, nežli zle činíce.

18. * Nebo i Kristus jedinou za hříchy trpěl, spravedlivý za ne-spravedlivé, aby nás přivedl k Bohu³⁷; umrtven³⁸ jsa z strany těla, ale obživen duchem;

Žid. 9, 26.

19. ³⁹Skrze něhož i těm, kteříž jsou v žaláři, duchům⁴⁰, přišed kázal⁴¹,

27) t. pohrůžek a ukrutností. 28) straše. 29) viz Izai. 8, 13. 30) k odpovídání, k obrátování; t. když by to k rozšíření slávy Boží sloužilo. 31) každému. 32) s uctivostí; t. jakož pro bázeň Boží pravdy zapřítí nechtějící, tak také při vydávání počtu vyšších a zlatě věčnosti světa sobě nezlehčující, ale jim poctivost jako svatý Štěpán a svatý Pavel činíce. Skut. 7, 2. Item 22, 1. Item 26, 2. 3. 33) t. všelijakých nepřikladů zlých se varující a tak více šlechtným životem nežli jazykem mluvíce. *Výš 2, 12. 19.* 34) místo toho. 35) odrhají. 36) R. chtěla-li by vůle Boží. 37) t. aby nás s Bohem smířil a věčně spasil. 38) R. umrtven jest sic tělem, ale obživen duchem; t. ačkoli Kristus Pán právě podlé těla smrtí násilnou umřel, podlé čehož toho slova apoštol užívá: umrtven jest; avšak jakožto ten, kterýž měl moc duši svou položit i také vzít (Jan 10, 18.), zase jest svým Božstvím věčným v něm tělesně přebývajícím (Kolos. 2, 9.) a tak mocí svou Božskou vzkříšen, jakž i svatý Pavel jako vykládáje toto povědění, taktó napsal o něm: Ačkoli ukřižován jest jako nemocný, ale živ jest z moci Boží. 2 Kor. 13, 4. V kterýchžto slovích: „moci Boží“ totéž, jako i tuto: „duchem,“ to jest Božství Kristovo, jímž on jest obživen, vlastně se míní a jeho Božství dovodí. Řím. 1, 3. 4. A jistě kdož koli Písma svatá bedlivě čte,

snadně to nalezne, že kdež ona o Kristu mluvíc, naproti jeho tělu svatému ducha stavějí, tedy obecně duchem Božství jeho rozumějí, čehož příklad viz Řím. 1, 3. 4. 1 Tim. 3, 16. Žid. 9, 14. Odkudž jest patrné, že na tomto místě duchem nemíní se Kristova duše, sic jináče muselo by scestně smyšleno býti, že jeho tělo duše vzkřísila a tak by již stvořením nezůstávala, ale Bohem a stvořitelem byla. Ješto ačkoli tělo nemůže bez duše ožiti, leč by duši svou zase mělo s sebou spojenou; avšak jakož duše na počátku sama sebe nemohla stvořiti a s tělem spojití: tak také vyjduce z těla, sama od sebe do něho zase nemůže vjíti a s ním se sjednotiti a jeho obživiti. K tomu pak, jestliže by ten duch na jeho duši svatou slyšán byl, tedy by i ten smysl scestný odtud šel, že by Kristus Pán duši svou za prvního světa k nepovolným pro napravení jich přišel neb přicházel, prvé nežli právě člověčenství naše, v čemž se zavírá i duše, přijíti ráčil, což i Písmům svatým i rozumu zdravému odpírá. 39) kterýmžto; t. duchem. 40) t. těm lidem, kteříž již dávno před tím nežli jest toto psáno, byli zemřeli a tak za času Petra svatého živi nebyli; duch pak jejich neb duše (podobně Žid. 12, 23.) s tělem rozloučené pro svou nevěru a život nekající do žaláře věčného zatracení (2 Petr 2, 5. Zjev. 20, 7.) se dostaly.

IV.

S. PETRA.

VÝSTPAHA OD HŘÍCHŮ. Noe je mu kázával. 2. Dlouho je mu shovával, zdali by aspoň kdo kázáním neb korábu děláním ku pokání probuzen byl. 3. Noe s jeho rodinou k významání věčného spasení v korábě při životu zachoval, v. 20. *Druhé:* Nové cůrkví, kterouž: 1. Jako i předešlou vykoupil a očistil. 2. Křtem svatým o odpuštění jejich hříchů u víře utvrdil, čehož jest důvodem to, že může s pokojnou myslí Boha vyzývati, hledíc na to: 1: Že ji Kristus Pán svým vzkříšením ospravedlnil. 2: Na pravici Boží za ni se přimlouvá.

I. *Navrací se apoštol k začatému napomínání všechněch křestanů, aby svého křestanství dokazovali: Jedno:* Mrtvením v sobě hříchů, a k tomuť slouží: 1. Příkladem a účastností smrti Kristovy. 2. Povinností znovu narozených a jako na těle usmrcených. 3. Mrzkostí těch hříchů

20. ⁴² Tehdáž nepovolným, *když ono jednou⁴³ očekávala Boží snášelivost za dnů Noe, když dělán byl koráb, v kterémžto málo, to jest osm duší⁴⁴, zachováno jest⁴⁵ u vodě. *Gen. 6, 14. Item 7, 1.*

Mat. 24, 38.

21. ⁴⁶ K čemužto připodobněn jsa nyní křest, i nás spaseny činí; ne to tělesné špiny⁴⁷ smytí, ale dobrého svědomí u Boha⁴⁸ dotázání, skrze vzkříšení Ježíše Krista.

22. Kterýž⁴⁹ všed v nebe, jest na pravici Boží, ⁵⁰ podmaniv sobě anděly i mocnosti i moci.

KAPITOLA IV.

Vystřihá apoštol od hříchů i s pohružkou; 7. napomíná pak k opatrnosti, bedlivým modlitbám, k lásce, k věrnosti a opravdovosti při vykonávání Božích služeb 12. a k ochotnému protivenství pro Pána snášení.

Poněvadž tedy Kristus trpěl za nás¹ na těle, i vy také týmž myšlením² odíni budte, totiž že ten, kdož trpěl³ na těle, ⁴ přestal od hřichu,

2. K tomu, aby již nebyl více⁵ tělesným žádostem ale vůli Boží v těle živ po všecken čas, což ho ještě zůstává.

41) t. skrze Noe, kazatele spravedlnosti (2 Petr 2, 5.), k víře a ku pokání sloužil. Aneb jakž jiní vykládají: přišel kázal; t. způsobil to, aby moci smrti a zasloužení jeho netoliko živi ale i dávno mrtví pocítili a ji sobě jako v známost uvedenou měli. 42) někdy, tam někdy, dávno někdy. 43) Ne nadarmo toho slova Duch Páně užil, ale pro ukázání toho, že jim ten čas Bůh vyměřil, ježž kdož by zmeškal, jiného by ku pokání nikdy více neměl. 44) t. osm osob. 45) skrze vodu; t. jelikož je voda vzdušela a tak jedněm života, jiným smrti příčinou byla. 46) s kteroužto věcí srovnává se figura křtu; t. v tom: Že jakož koráb, ač sám z sebe žádného při životu nezachovával, avšak toho zachování prostředkem a nástrojem byl: tak také křest, ač sám z sebe žádného nespasí a neočistí, ale však při vyvolených jistým svědectvím hříchů odpuštění i života věčného bývá. Viz Mat. 3, 11. Efez. 5, 26. Nad to, jakož koráb z vody se vyskytl a ukázal, tak my jsouce na křtu vodou pokropení, povinni sme starého člověka v sobě mrtvití (Rím. 6, 4.) a jej jako utopiti; v no-

vém pak životě choditi. Viz Jan 3, 13. Kol. 2, 12. 47) Ř. složení; t. zevnitřní to vodou pokropení a tělesné špiny smývání nedává spasení. 48) se uptání. Jako by řekl: Toť člověka věrného k spasení přivozuje, když, což křest zevnitřní vyznamenává a podává, to při sobě v pravdě z zasloužení Kristova a obdarování Ducha svatého, to jest hříchů odpuštění a nové narození, má; tak v Kristu doufaje, smí před Boha s pokojným svědomím předstoupiti a jako syn otce laskavého vyzývati. 49) odebrav se. 50) Starý vykládáč tuto slova, jichž se v textu řeckém nenalézá, tato přidává: Pohltiv smrt, abychom života věčného dědicové učiněni byli.

1) tělem; t. na svém člověčenství. 2) ohrazení a jako v zbroj oblečení; t. i vy také berouce takovou sílu a jako zbroj z zasloužení Kristova, na to se vynaložte, abyste hřichy v sobě mrtvili a k Boží vůli živi byli (Rím. 6, 3. 4. 2 Kor. 5, 15.) i jiné, při nichž by to znamení bylo, za pravé křestany měli. 3) t. ten jest pravý křestan, kterýž z obdarování Kristova v těle svém tělesné žádosti umrtvil

NAPOMENUTÍ
K NĚKTERÝM CTNOSTEM.

a čas přítomný, v němž jiný život a jako jiný pán, jiné právo býti má. 4. Soud poslední, na nějž patřice, žádnými posměchy od pravé pobožnosti nemají se nikoli dáti odraziti. 5. Cíl kázání evangelium pobožným i bezbožným lidem netoliko přítomným, ale i někdy živým, již pak mrtvým, v. 6. 6. Brzké života skonání i příchodu Kristova, v. 7. *Druhé:* Dvojími ctnostmi svatými: Jedněmi, kteréž mají při svědomí jejich zůstávati, jako jest: 1. Středmost ducha i těla. 2. Bedlivost nad sebou. 3. Při modlitbách horlivost. Druhými, kteréž mají k bližním své ovoce nésti, jako jest: 1: Lásky, při níž se ukazuje, kdo ji má dokazovati? Komu? Jak? v. 8. Proč? 2: Ochotnost k hostem pobožným, zvláště pro čistou pravdu vypověděným. 3: V Božích dařích zdílnost a dobré jich užívání, k čemuž slouží

3. *Dostif jest zajisté nám na tom přeběhlém času života, v němž sme ⁶libostí pohanů páchali, chodivše v ⁷nestydatých chlipnostech, v žádostech, v zbytečném pití vína, ⁸hodování, v opilství a v ohyzném modlosloužení. *Efez. 4, 17.*

4. A protož když ⁹s nimi neběháte k takovému ¹⁰vydávání se v rozpustilost, ¹¹zdá se jim to cosi nového býti a ¹²rouhají se tomu;

5. Tiť vydadí počet tomu, kterýž hotov jest souditi živé i mrtvé.

6. Proto jest zajisté i mrtvým¹³ kázáno evangelium, aby ¹⁴souzení byli podlé lidí¹⁵, to jest z strany těla, ale živi byli podlé Boha duchem¹⁶;

Neděle 7. Všemůť se pak přibližuje konec. A protož buďte střední a po ostou=¹⁷bedliví k modlitbám.

pení Láuz. 8. Předě všim pak lásku jedni k druhým ¹⁸opravdovou mějte;

*nebo láska přikryje množství hříchů. *Přisl. 10, 12.*

9. *Buďte vespolek přívětiví k hostem¹⁹ bez ²⁰reptání.

Řím. 12, 12. Žid. 13, 2.

10. Jedenkaždý jakž vzal od Boha dar, tak vespolek tím sobě přisluhujte jako dobří šafáři rozličné milosti Boží²¹.

11. *Mluví-li kdo²², mluviv jako řeči Boží²³; jestliže kdo přislu-

a jako s Kristem ukřižoval. Viz Řím. 6, 7. Pěkně tu apoštol, jako i prorok Izaiáš (Izai. 1, 16. 17.) šlechetný život ve dvou částkách zavřel, totiž v hříchu utíkání a v ctnostech se nalézání. Podob. Efez. 4, 22. Kolos. 3, 9. 4) odpočinul. 5) lidským, světským. 6) vůli; t. tak sme jako nějací pohané bezbožně živi byli. 7) prostopašnostech. 8) v pojídáních a popíjeních. 9) se k nim nepřipojujete v takovém. 10) vylévání se. 11) Ř. v tom hosté jsou, pohostinní jsou; t. jako by mezi neznámými byli, diví se tomu, že tak veliká proměna při vás se stala. Vidí se tuto veliká světa převrácenost, že pravou pobožnost soudí za všetečnou výtržnost; bezbožnost pak za rád a starožitnost. 12) na zlou stranu to vykládají. 13) t. kteříž teház když jest toto psáno, již byli zemřeli, v čas pak toho kázání a zvláště za časů Noelových, ještě živi byli. Výš 3, 19. 20. Protož nevěřící žádné výmluvy své nevěry a nekajícího života mítí nemohli, jako by o vůli Boží nevěděli; pobožní pak potěšením opuštěni nebyli, jestliže se někteří mezi nimi nacházeli. Pod. 1 Kor. 10, 2. atd. 14) potupeni; t. aby k hříchům umrtvení byli

a jim v svém těle zníku nedávali. Nebo tím mluvením: „souzenu býti z strany těla, trpěti na těle, umířiti hříchu, nebyti v těle,“ jedna a táž věc se rozumí. Aneb jakž někteří vykládají, tím souzením z strany těla míní se (jako i 1 Kor. 11, 31.) časné na tělo vzložené trestání neb skrze potopu zahlazení; avšak nejedněch tou kázní ku pokání probuzení a tak ducha jejich, to jest duše, k spasení života věčného přivedení. Pod. 1 Kor. 5, 5. 15) t. v té částce, kteráž z přirození zkaženého svůj původ má a v těle porušeném se nalézá. Někteří však ta slova: „podlé lidí“ vykládají na to, že sou metlami časnými trestání s vědomím lidským aneb před očima lidskýma, to jest tak, že o tom lidé věděli, jako zase ta slova: že sou živi podlé Boha duchem, slyší na to, že Bůh jakožto zpytatel srdce věděl dobře, kteří při té potopě pokání činili a hned z strany duše spaseni byli. 16) t. jsouce z obdarování Božího Duchem svatým v duchu svém obnoveni. 17) způsobilí. 18) snažnou. Ř. nataženou. 19) t. když jedni u druhých a zvláště pro čistou pravdu vyhnání býváte pohostinu. Žid. 13, 2. 20) pomluv; t.

IV.

S. PETRA.

POTĚŠENÍ původ jejich i cíl. — II. Potěšuje apoštol všechněch pro jméno Kristovo v **SSOUŽENÍCH** ssoužených, předkládá to, že: 1. Tím ohněm pokušení nechce jich Bůh zkazit, ale u víře zprubovati. 2. Ta utrpení znamením Kristovy účasti a branou k věčné slávě bývají. 3. Výbornou při mají, pro niž, Duchem svatým posílení jsou, trpívají. 4. Nepřátelé ne tak jim jako Bohu v nich se protíví, nýbrž slávu jejich rozšiřují. 5. Veliký jest rozdíl mezi jejich a lidí bezbožných utrpeními. 6. Bůh skrze jejich ssoužení zvelebován bývá. 7. Metličky na ně vzložené pečlivost Boží o ně, jejich pak nepřátelům věčné zatracení osvědčují. 8. Z jisté vůle Boží a ne bez vědomí jeho protiventství na ně přicházejí, v nichžto jeho samého ochránce mívají, v. 19.

huje²⁴, činí to jakožto²⁵ z moci, kteréž jemu uděluje Bůh, aby ve všem slaven byl Bůh skrze Jezukrista, kterýž má slávu a císařství na věky věků. Amen.

Jer. 23, 28.

12. Nejmilejší,²⁶ nebudiž vám divný ten příšlý na vás oheň pro zkušení vás, jako by se vám nětco²⁷ nového přihodilo;

13. *Ale z toho, že jste oučastni utrpení Kristových²⁸, radujte se, abyste i při zjevení slávy jeho radovali se s veselím. *Výš 1, 7.*

14. Trpíte-li²⁹ pohanění pro jméno Kristovo³⁰, *blahoslavení jste; nebo Duch ten slávy a Boží³¹ na vás odpočívá, kterémužto³² z strany jich zajisté rouhání se děje; ale z strany vaší oslavován bývá.

Mat. 5, 10. Luk. 6, 22.

15. ³³Žádný *pak z vás netrp jako vražedník aneb zloděj, neb zločinec, aneb ³⁴všetečný;

Výš 2, 19. Item 3, 17.

16. Jestliže pak kdo trpí jako křesťan, nestyď se za to; ale ³⁵oslavuj Boha v té částce.

17. *Neboť jest čas, aby se začal soud³⁶ od domu Božího³⁷. A poněvadž nejprv začíná se od nás, jakýž bude konec těch, kteříž nejsou povolni evangelium Božímu³⁸?

Ezech. 9, 6.

18. ³⁹A *poněvadž spravedlivý⁴⁰ sotva ⁴¹k spasení přichází, bezbožný a hříšník kde se ukáže?

Přisl. 11, 31.

19. A protož i ti, kteříž trpí podlé vůle Boží, jakožto věrnému Stvořiteli ať poroučejí duše své⁴², dobře činíce⁴³.

že často a dlouho u vás bývají. 21) t. darů z milosti Boží propůjčených. 22) t. jestliže jest kdo k úřadu církevnímu povolán aneb káže-li kdo. 23) t. činí to vážně, upřímě, bedlivě a sumou v bázni Boží a k slávě jeho Božské. 24) t. chudým a nemocným. Řím. 12, 8. 25) z síly, podlé možnosti; t. nic sebe v tom nelituj a slávy sobě neosobuj, ale Bohu ji přivlastňuj. 26) Ř. nebuďte hosté; t. nezdeje se vám to nětco nového a hostinského. Tak výš v. 4. 27) Ř. hostinského. 28) t. kteráz jako i vy pro čistou pravdu od světa snášel. 29) potupení. 30) t. proto, že v Krista věříte a jej vyznáváte. 31) t. Duch Boží, kterýž jsa duch velmi slavný a důstojný, vás pod křížem ssoužené slávou daruje a korunuje. 32) aneb z strany jich zajisté rouhání se (vám) děje; z strany pak vás děje se (vám) sláva. 33) jen ať. 34) Ř. do cizích věcí nehleď; t. kterýž do cizích věcí rád nos strká,

je slidi a zpravuje, odkudž nevolí i jiných mnohých věcí zlých příčinou bývá. Jiní to vykládají na ty, kteříž cizí věci pilně přehlídají a spatřují, zda by kde oč bližního připraviti mohli. 35) velebiž. 36) t. trestání a pokušení. Podobně 1 Kor. 11, 32. 37) t. od církve svaté (1 Tim. 3, 15. Žid. 3, 6.), aneb od synů Božích v církvi přebývajících, aby tak od hříchů odvozování byli (1 Kor. 11, 32.) a kdo jsou věrní Bohu neb nevěrní, ukázali, nýbrž bezbožným, že oni ovšem od Boha trestáni budou, osvědčili. Podob. Jer. 25, 29. Viz Mar. 13, 2. 38) t. jehož sám Bůh jest původem. 39) jestliže, když. 40) t. pobožný a povinností své k Bohu i k bližním konající. 41) zachován bývá; t. od Boha v divných nynějšího života vichřicích. 42) t. Pánu Bohu se cele na ruce se vším životem svým spouštějí a ochraně jeho dověřují. 43) t. jsouce živi pobožně.

EPIŠTOLA I.

V.

NAUČENÍ
ZPRÁVČŮM CÍRKVE.

I. *Napomenutí opět některým osobám zvláště ku povinnostem jejich učiněné: Jedno:* Služebníkům církve, jimž apoštol troje naučení dává: 1. Čím se mají ku práci věrné vzbuzovati? Příkladem jeho; odplatou věčnou; tak níž v. 4. 2. Co sou povinni dobrého činiti? Ovee na dobrých pastvách pásati; Bohu a ne sobě lid osobiti; o svůj se zbor starati a do cizího se nevtírat; před nebezpečstvím lid vystříhati; příklad dobrý na sobě dávati, v. 3. 3. Čeho se jim náleží vystříhati? 1: Lenosti neb bezděk v práci se vydávání. 2: Lakomství. 3: Pýchy a tyranství. *Druhé:* Mládeži, jimž slouží: 1. Ku poddanosti starším. 2. K svornosti jedněch s druhými. 3. Ku ponížení, k čemuž každého ponoukati má: Ušlechtilost té etnosti; pyšných lidí ešl žalostný, pokorných pak potěšený. — II. Služba všechněm křesťanům vůbec od svatého Petra učiněná: 1. Ku pokoře, při níž souditi: Co jest pokora a co nás k ní ponouká? Spatřování hrozné moci Boží; budoucí zvýšení. 2. K zřízenému na Boha spoléhání, čehož i příčinu ukazuje. 3. K střízlivosti, v. 8. 4. K bedlivosti, k níž slouží vypisováním síly i povahy ďáblovy. 5. K stálosti u víře a v pokušeních, k čemuž slouží tím: 1: Jistým

KAPITOLA V.

Starších (to jest zprávců lidu Božího) k věrnému pasení stáda Páně, 5. mládenců ku poslušnosti a všechněch ku pokoře, 7. zřízenému na Pána spoléhání, 8. k středmosti a k statečnému proti ďáblu bojování živě napomíná.

Starších¹, kteříž mezi vámi jsou, prosím já spolu starší a svědek Kristových utrpení a budoucí, kteráž zjevena bude, slávy účastník,

2. Paster² stádo Boží, kteréž při vás jest, ³opatrujíte je, ne⁴ bezděky ale⁵ dobrovolně; ne pro mrzký zisk, ale ⁶ochotně;

3. Ani jako panující nad ⁷dědictvím Páně, *ale příkladem jsouce stádu. 1 Tim. 4, 12. Tit. 2, 7.

4. A když se ukáže⁸ ⁹kníže pastýřů, vezmete tu neuvadlou korunu slávy¹⁰.

5. Podobně ¹¹mládenci buďte poddáni starším; a všickni poddanost jedni druhým ukazujte; pokorou vnitř se ¹²ozdobte. *Bůh zajisté pyšným se protiví¹³, ale pokorným dává milost. *Luk. 14, 11.*

3. Neděle
po
sv. Trojici. 6. ¹⁴Pokořtež se *tedy pod mocnou ruku Boží¹⁵, aby vás povýšil časem svým; Jak. 4, 10.

7. *Všelikou péči svou uvrhouce na něj; nebo onť má péči o vás. Žalm 55, 23. Luk. 12, 22.

8. Střízliví buďte, bděte¹⁶; *nebo protivník váš, ďábel, jako lev řvoucí obchází, hledaje, koho by sežral. Job 1, 7. Item 2, 2.

9. Jemužto odpírejte, silní jsouce ¹⁷u víře, vědouce, že tatáž utrpení ¹⁸bratrstvo vaše, kteréž na světě jest, obkličují.

1) t. zprávců i jiných služebníků a pomocníků zborů. 2) t. čistým učením, napomínáním, výstrahami, trestáním, potěšováním a summou v čas míru pšenice čeládce Páně dáváním. Viz Mat. 13, 52. Item 24, 45. Podob. Skut. 20, 28. 3) přihlídejte k němu, bedlivý na ně majíce pozor; t. jaký život a obcování kteří vedou. 4) z mušení. 5) rádi. 6) z dobré vůle, z milosti. 7) losem; t. nad církví a k ní přináležejícími zde i onde rozsazenými zbory. Ta pak církev dědictvím proto se nazývá, že jí sobě Pán Bůh jako dědictví nějakého

jemu losem připadlého, vysoce váží. Podobně Mat. 21, 38. 8) t. když k soudu přijde. 9) arcipastýř; t. Kristus. 10) t. věčnou slávu, jako nějakou velmi drahou a věčnou korunu. Podobně výš 1, 4. 1 Kor. 9, 25. 2 Tim. 4, 8. 11) mladší. 12) jini: spojení buďte. 13) viz Jak. 4, 6. 14) ponižujte, opomívejte. 15) t. Bohu mocnému a řádu jeho v církvi i v světě zřízenému. 16) t. proto, že nebedlivost a nestředmost nesluší na bojovníka a máte proti sobě silného odpůrce. 17) skrze víru. 18) od vašeho bratrstva, kteréž na světě jest, se do-

POZDRAVENÍ. nad ďáblem vítězstvím. 2: Příkladem jiných křesťanů. 3: Cílem jejich povolání. 4: Kratičností těch utrpení. 5: Přítomností a pomocí Božskou. — III. Závěrka vši epištoly, v níž se obsahuje: 1. Děkující. 2. Summa a cíl vši epištoly. 3. Pozdravení a místo, z něhož jest ta epištola psána, t. z kaldejského města, jménem Babylona. 4. Napomenutí k lásce. 5. Modlitba.

10. Bůh pak ¹⁹ všeliké milosti, kterýž povolal nás k věčné slávě své v Kristu Ježíši, *když maličko potrpíte, on dokonale vás učiní, utvrdí, zmocní i ²⁰ upevní; *2 Kor. 4, 18. Vjš 1, 6.*

11. Jemuž sláva a ²¹ císařství na věky věků. Amen.

12. Po Silvánovi, vám věrném bratru, tak za to mám, psal sem vám krátce, napomínaje a osvědčuje, že tato jest pravá milost Boží²², v kteréž stojíte.

13. Pozdravuje vás ta církev, kteráž jest v Babyloně, ²³ účastnice vyvolení vašeho; a Marek syn můj²⁴.

14. Pozdravtež jedni druhých v políbení ²⁵ laskavém. Pokoj vám všechněm, kteříž jste v Kristu Ježíši. Amen.

konávají, doplňují; t. při nich se konati musejí. Podobně 2 Kor. 4, 16. 19) plný všech milostí; t. darů. 20) na gruntu založ. 21) moc, síla. 22) t. pravé učení, svědčící o milosti Boží v Kristu způsobené. 23) Ř. spolu s vámi vyvolená; t. kteřížto jsou vyvolení Boží jako

i vy. 24) t. u víře jako i Timoteus a Titus zplozený. 1 Tim. 1, 2. Tit. 1, 2 Tit. 1, 4. Tím smyslí, že syn jeho byl přirozený neb podlé těla zplozený. 25) Ř. lásky. Viz Řím. 16, 16. 1 Kor. 16, 20.

